

Załącznik do uchwały Nr XIV/103/2019

Rady Miasta Żagań

z dnia 20 grudnia 2019 r.



**GMINNY PROGRAM**

**PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA**

**PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH**

**ORAZ**

**PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII**

**W GMINIE ŻAGAŃ O STATUSIE MIEJSKIM**

**NA 2020 ROK**

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Żagań o statusie miejskim na 2020 rok, zwany dalej Programem, określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych, wynikających z używania alkoholu i narkotyków.

Realizację zadań z zakresu ochrony zdrowia nakłada na samorządy gmin art. 7 ustawy o samorządzie gminnym, a zadania własne gminy w zakresie prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, wynikają bezpośrednio z art. 4<sup>1</sup> ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 2277).

Program uwzględnia także zadania własne gminy w zakresie zwalczania narkomanii, określone w Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 852), a także cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Ponadto w Programie uwzględniono działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną prowadzoną w szkołach i placówkach systemu oświaty, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 22 ust. 3 Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, a także diagnozę w zakresie występujących w tych jednostkach czynników ryzyka i czynników chroniących przeprowadzaną zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie ww. artykułu. Program stanowi również część strategii rozwiązywania problemów społecznych w mieście.

Zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2016-2020, do realizacji zaplanowano cele w zakresie promocji zdrowia, edukacji zdrowotnej, szkolenia kadr, redukcji szkód oraz szeroko pojętej profilaktyki. Ujęte w Programie działania wpisują się w następujące rodzaje profilaktyki:

1) uniwersalną – rozumie się przez to profilaktykę ukierunkowaną na całą populację, to jest działania profilaktyczne adresowane do całych grup (populacji) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój; działania uniwersalne są realizowane np. w populacji dzieci i młodzieży w wieku gimnazjalnym, w populacji młodych dorosłych, w populacji rodziców posiadających dzieci w wieku szkolnym; przykładem profilaktyki uniwersalnej są programy opóźniania inicjacji alkoholowej lub nikotynowej adresowane do całej populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi;

2) selektywną – rozumie się przez to profilaktykę ukierunkowaną na jednostki grupy zwiększonego ryzyka, to jest działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego; profilaktyki są podejmowane ze względu na sam fakt przynależności do danej grupy; profilaktyka selektywna jest działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym;

3) wskazującą – rozumie się przez to profilaktykę ukierunkowaną na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub NSP bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, ale jeszcze niespełniające kryteriów diagnostycznych uzależnienia, a także wskazujące na symptomy innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych. Przykładem profilaktyki wskazującej są

interwencje podejmowane wobec uczniów upijających się lub eksperymentujących z narkotykami; niektóre działania mające na celu redukcję szkód zdrowotnych lub społecznych u osób nadużywających substancji psychoaktywnych (np. działania edukacyjne i prawne zmierzające do ograniczenia liczby wypadków drogowych popełnianych przez kierowców pod wpływem tych substancji).

Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii na szczeblu lokalnym, wykonuje się poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności:

- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu i innych środków psychoaktywnych,
- działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i zapobiegawczą,
- ograniczanie dostępności alkoholu i innych środków psychoaktywnych,
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych,
- ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych,
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i środków psychoaktywnych oraz ich usuwanie,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Zgodnie z rekomendacjami Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Program powinien stanowić, najlepiej dostosowaną do warunków lokalnych, odpowiedź na problemy związane z piciem alkoholu i zażywaniem narkotyków, z uwzględnieniem jego środowiskowej specyfiki. Oznacza to, że musi on być oparty na dokładnej analizie potrzeb i możliwości ich zaspokojenia. W tym celu systematycznie, co cztery lata, przeprowadzane są profesjonalne badania, na bazie których przygotowywana jest diagnoza lokalnych problemów alkoholowych i innych zagrożeń społecznych, stanowiąca rokrocznie punkt wyjścia do tworzenia Programu. W roku 2018 wykonana została lokalna diagnoza, monitoring i strategia rozwiązywania problemów uzależnień (uzależnienia chemiczne i behawioralne) i innych zagrożeń społecznych (przemoc środowiskowa i domowa, cyberprzemoc) stanowiąca podstawę przygotowania Programu. Należy jednak podkreślić, że w Programie zamieszczono jedynie fragmenty znacznie obszerniejszej diagnozy, stanowiące w większości wyniki podsumowujące przeprowadzone badania. Cały tekst diagnozy dostępny jest na stronie internetowej Urzędu Miasta Żagań.

Zadania zawarte w Programie i sposoby ich realizacji, dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych form pracy w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe. Budowanie spójnej strategii przeciwdziałania uzależnieniom w mieście Żagań oparte jest na systemowości i konsekwentnym wdrażaniu działań profilaktycznych i terapeutycznych we współpracy ze wszystkimi środowiskami. Działania te odzwierciedla Program, który w sposób kompleksowy podejmuje problemy z obszaru uzależnień od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, oraz przeciwdziałania przemocy.

# Diagnoza problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych dla miasta Żagań

## IDENTYFIKACJA LOKALNEGO POTENCJAŁU

### ZASOBY GMINNE

#### ❖ Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żaganiu

Do zadań MKRPA należy m.in. inicjowanie lokalnych działań dotyczących problematyki uzależnień, podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Komisja ma także możliwość przeprowadzania rozmów z ofiarami, sprawcami i świadkami przemocy w rodzinie, a także powiadamianiu policji lub zawiadamianiu prokuratury o popełnieniu przestępstwa znęcania się. MKRPA jest również uprawniona do zakładania Niebieskich Kart.

#### ❖ Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i ich Rodzin w Żaganiu

Do zadań Punktu Konsultacyjnego należy:

- motywowanie osób uzależnionych i ich rodzin do podjęcia terapii odwykowej a także udzielanie wsparcia po ukończonym leczeniu,
- rozpoznawanie przemocy w rodzinie i udzielanie stosownego wsparcia w zakresie powstrzymywania przemocy

W Żaganiu działają:

- NZOZ Ośrodek Terapeutyczny „PROFIL”
- Punkt Konsultacyjny Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

#### ❖ Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Żaganiu

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy między innymi:

- ✓ diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie oraz podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- ✓ rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie Zespół Interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze. Do zadań grup roboczych należy w szczególności opracowanie i realizacja planu pomocy indywidualnej oraz monitorowanie sytuacji rodzin w przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, a także dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

## ❖ **Organizacje pozarządowe oraz grupy samopomocowe**

- Organizacje pozarządowe stanowią istotne wsparcie dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin. Realizują one działania będące bardzo ważnym uzupełnieniem działań terapeutycznych realizowanych w placówkach leczenia uzależnień. Są także pomocne w reintegracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych, przeciwdziałając wykluczeniu społecznemu.

- Uczestnicy grup samopomocowych w oparciu o własne doświadczenia wspólnie starają się radzić sobie z trudnościami dotyczącymi ich samych oraz ich bliskich.

W Żaganiu działają:

- Żagańskie Stowarzyszenie Klubu Abstynenta „PROMYK”
- Klub Abstynenta, ul. Lubuska 6

## ❖ **Komenda Powiatowa Policji w Żaganiu**

Jeśli chodzi o przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie to Policja realizuje w tym obszarze zadania takie jak:

- ✓ kontrole punktów sprzedaży alkoholu, wnioski do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, wywiady środowiskowe, kontrole trzeźwości wśród kierowców, działania profilaktyczne, kontrole zakazu spożywania alkoholu w miejscach publicznych
- ✓ prowadzenie interwencji w przypadku występowania przemocy w rodzinie, zapewnianie ofiarom doraźnego bezpieczeństwa, informowanie ofiar i świadków o przysługujących prawach, możliwościach i miejscach uzyskania pomocy, prowadzenie działań prewencyjnych wobec sprawców

## ❖ **Straż Miejska w Żaganiu**

Do zadań Straży Miejskiej należy m.in. kontrola zakazu spożywania alkoholu w miejscach publicznych i przeciwdziałanie innym wykroczeniom związanym z nadużywaniem alkoholu

## ❖ **Ośrodek Pomocy Społecznej w Żaganiu**

Do zadań OPS należy m.in.:

- ✓ praca socjalna z rodzinami, w których występuje alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie (m.in. możliwość zakładania Niebieskich Kart) i inne problemy społeczne
- ✓ motywacja do podjęcia leczenia i udziału w programach korekcyjnych

## ❖ **Inne instytucje uprawnione do wszczynania procedury Niebieskiej Karty**

Oprócz Policji, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Ośrodka Pomocy Społecznej, w przypadku podejrzenia występowania przemocy w rodzinie procedurę Niebieskiej Karty mogą wszcząć:

- ✓ placówki służby zdrowia
- ✓ placówki oświatowe

## ZASOBY POZAGMINNE DZIAŁAJACE NA RZECZ MIASTA

### ❖ **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Żaganiu, Punkt Uzależnień Toksycznych**

Poradnia udziela pomocy psychologiczno - pedagogicznej dzieciom, młodzieży oraz rodzicom. Pomoc ta ma charakter wszechstronny, ukierunkowana jest m.in. na dzieci i młodzież z grup ryzyka. Istotne są także oddziaływania na rzecz wspomagania wychowawczej funkcji rodzin. Wśród zadań realizowanych przez Poradnię znajduje się oczywiście także diagnoza i terapia członków rodzin uwikłanych w przemoc domową.

### ❖ **Sąd Rejonowy w Żaganiu**

Do zadań Sądu należy m.in.:

- ✓ orzekanie o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu
- ✓ ustanawianie nadzoru kuratora sądowego
- ✓ możliwość stosowania kar wobec sprawców przemocy oraz przymusu poddawania się terapii dla sprawców przemocy.

### ❖ **Prokuratura Rejonowa w Żaganiu**

Zadania prokuratury to m.in.:

- ✓ czuwanie nad ściganiem przestępstw związanych ze spożyciem lub handlem alkoholem i narkotykami
- ✓ prowadzenie lub nadzorowanie postępowań przygotowawczych w sprawach karnych - art. 207 k.k. (znęcanie się), oraz sprawowanie funkcji oskarżyciela publicznego przed sądem w tej kategorii spraw.
- ✓ wnioskowanie do sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego

### ❖ **Placówki leczenia odwykowego:**

Placówki te realizują działania w zakresie terapii osób uzależnionych oraz osób współuzależnionych. Mieszkańcy Żagania korzystają najczęściej z:

- Poradnia Zdrowia Psychicznego – 105 Szpital Wojskowy – Filia Żagań
- NZOZ Ośrodek Terapeutyczny „PROFIL” w Żaganiu w skład którego wchodzi:
  - Poradnia Zdrowia Psychicznego
  - Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od alkoholu
  - Poradnia Terapii Uzależnienia od środków psychoaktywnych
  - Poradnia uzależnienia od hazardu (gier on-line)

## METRYKA MIASTA

Miasto Żagań liczy 24.756 mieszkańców (stan na 2.12.2019 r.)

### DOSTĘPNOŚĆ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

*Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych:*

<b>Ogółem</b> .....	<b>78</b>
<i>w tym:</i>	
<i>a/ do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)</i>	
ogółem: .....	<b>52</b>
w tym powyżej 18% .....	<b>48</b>
<i>b/ do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)</i>	
ogółem: .....	<b>26</b>
w tym powyżej 18% .....	<b>16</b>

*Jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych przypada w Żaganiu na 317 osób.*

Jak pokazują badania, liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca koreluje z umiarknością spowodowaną chorobami serca, nowotworami, śmiercią wynikłą bezpośrednio ze spożywania alkoholu oraz z umiarknością całkowitą. **Polityka kontroli liczby punktów sprzedaży alkoholu jest więc istotnym instrumentem kształtowania kondycji zdrowotnej mieszkańców.**

### JAK WYGLĄDA SZACUNKOWA SKALA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W ŻAGANIU \*

- Liczba osób uzależnionych od alkoholu:  
ok. 500
- Liczba osób dorosłych żyjących w rodzinach alkoholowych (współmałżonkowie, rodzice, rodzeństwo):  
ok. 1.000
- Liczba dzieci wychowujących się w rodzinach alkoholików:  
ok. 1.000
- Liczba osób pijących szkodliwie, nie uzależnionych od alkoholu:  
1.250-1.750
- Ofiary przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym (dzieci i dorośli):  
ok. 1.330

\* wg danych szacunkowych opracowanych przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

## DZIAŁANIA LOKALNE W ROKU 2017

### ❖ Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Osoby uzależnione i wyrządzające swoim pićciem poważne szkody społeczne a niechące dobrowolnie poddać się leczeniu odwykowemu mogą być zgłoszone do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w celu wszczęcia procedury sądowej zobowiązującej do leczenia.

ROK	Rozmowy interwencyjno-motywacyjne		
	Liczba osób, z którymi Komisja przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	Liczba osób, w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do zobowiązania do leczenia odwykowego	Skierowano do sądu
<b>2017</b>	<b>43</b>	<b>15</b>	<b>20</b>

### ❖ Działania konsultacyjno-informacyjne, leczenie odwykowe, grupy samopomocowe, rehabilitacja

#### • Punkt konsultacyjno-informacyjny

	Liczba:	
	osób	porad
○ Osoby z problemem alkoholowym	<b>2</b>	<b>2</b>
○ Dorośli członkowie rodziny z problemem alkoholowym	<b>8</b>	<b>8</b>
<b>OGÓŁEM:</b>	<b>10</b>	<b>10</b>

#### • Inne formy działania

	Liczba
Stowarzyszenia abstynenckie, lub kluby abstynenta .....	<b>2</b>
Grupy wsparcia dla osób z problemem alkoholowym.....	<b>1</b>
Grupy wsparcia dla dorosłych członków rodzin problemem alkoholowym.....	<b>2</b>

#### • Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - Niebieskie Karty

	ILOŚĆ
○ Policja	<b>45</b>
○ Ośrodek Pomocy Społecznej	<b>0</b>
○ Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	<b>0</b>
○ Placówki służby zdrowia	<b>0</b>
○ Placówki oświatowe	<b>0</b>
<b>OGÓŁEM:</b>	<b>45</b>

### ❖ Profilaktyka dzieci i młodzieży

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi jednym z ważniejszych zadań realizowanych przez gminy w tej dziedzinie jest: „prowadzenie profilaktycznej działalności edukacyjnej i informacyjnej, w szczególności dla młodzieży”.

W chwili obecnej kładzie się nacisk na realizację rozbudowanych programów profilaktycznych i tworzeniu świetlic socjoterapeutycznych. W nowoczesnych programach wiedza o środkach uzależniających i o uzależnieniach to zaledwie 10-15% całego programu.



Główny nacisk kładzie się natomiast na uczenie się takich umiejętności życiowych, które pozwolą zmniejszyć ryzyko wejścia na drogę uzależnienia. Wynika to z przekonania, że człowiek o prawidłowej samoocenie, zadowolony z życia, umiejący egzekwować swoje prawa i radzić sobie w trudnych sytuacjach nie będzie odczuwał potrzeby wspomagania się chemicznymi środkami zmieniającymi świadomość.

Czym jeszcze charakteryzują się nowoczesne programy profilaktyczne?

- Dobrze jest, jeśli nie są to jednorazowe spotkania. Zajęcia realizowane są cyklicznie i trwają w sumie kilkanaście godzin.
- Nie opierają się one na biernym słuchaniu, lecz na zdobywaniu wiedzy, zmianie przekonań i zachowań, a także na rozwoju osobistym poprzez aktywny udział uczestników.

❖ *Ważniejsze niestrukturalizowane oddziaływania profilaktyczne w 2017 r.*

	Liczba uczestników
<i>Jednorazowe prelekcje, pogadanki</i>	<b>1.000</b>
<i>Spektakle</i>	<b>1.598</b>
<i>Festyny i inne imprezy plenerowe (nie sportowe)</i>	<b>4.492</b>
<i>Imprezy sportowe (turnieje, wyścigi, olimpiady itp.)</i>	<b>150</b>
<i>Konkursy (plastyczne, literackie, muzyczne)</i>	<b>40</b>

❖ *Programy profilaktyki dla uczniów*

	Liczba		
	uczniów	nauczycieli i wychowawców	rodziców
<i>Programy profilaktyki uniwersalnej dla uczniów</i>	<b>326</b>	<b>15</b>	<b>90</b>

❖ *Placówki wsparcia dziennego:*

	Liczba			
	placówek	dzieci	W tym: z rodzin alkoholowych	wychowawców
<i>Realizujące program opiekuńczo-wychowawczy</i>	<b>3</b>	<b>75</b>	<b>75</b>	<b>3</b>

❖ *Inne działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży:*

	Liczba dzieci
<i>Kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym</i>	<b>52</b>

## BADANIA ILOŚCIOWE W MONITOROWANIU – DANE Z POPRZEDNICH BADAŃ

Podobna do obecnej diagnoza problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych była przeprowadzona w Żaganiu ostatnio w roku 2014. Porównaliśmy niektóre wyniki uzyskane wówczas i dzisiaj.

- Uczniowie, którzy spożywali alkohol 30 dni przed badaniem.

	<b>2014 r.</b>	<b>2018 r.</b>
<b>Klasy VI SP</b>	<b>5 %</b>	<b>4 %</b>
<b>Klasy III Gimnazjum</b>	<b>41 %</b>	<b>37 %</b>
<b>Klasy II Szk. ponadgimnazj.</b>	<b>77 %</b>	<b>64 %</b>

W porównaniu z poprzednim badaniem zmalała we wszystkich badanych grupach wiekowych liczba uczniów, którzy spożywali alkohol w miesiącu poprzedzającym badanie.

- Uczniowie, którzy kiedykolwiek upili się napojem alkoholowym.

	<b>2014 r.</b>	<b>2018 r.</b>
<b>Klasy VI SP</b>	<b>7 %</b>	<b>2 %</b>
<b>Klasy III Gimnazjum</b>	<b>49 %</b>	<b>37 %</b>
<b>Klasy II Szk. ponadgimnazjalne</b>	<b>74 %</b>	<b>74 %</b>

Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych upijają rzadziej się, niż 4 lata temu.

- Kontakt ze środkami odurzającymi.

	<b>2014 r.</b>	<b>2018 r.</b>
<b>•KL. VI SP .....</b>	<b>5 %</b>	<b>2 %</b>
<b>•KL. III GIMN .....</b>	<b>31 %</b>	<b>24 %</b>
<b>•KL II SZK. PONADGIMN .....</b>	<b>37 %</b>	<b>36 %</b>

Odsetek uczniów mających kontakt ze środkami odurzającymi zmalał we wszystkich grupach wiekowych.

- Przemoc domowa.

„Która z wymienionych form przemocy wydarzyła się kiedykolwiek w twojej rodzinie?”

	2014	2018
wyzwiska	19 %	9 %
groźby	6 %	5 %
poniżanie	5 %	4 %
policzkowanie	6 %	3 %
popychanie i szarpanie	9 %	5 %
bicie	4 %	4 %
szantażowanie pieniędzmi	3 %	4 %
żadna	71 %	86 %

- Czynniki wpływające na zmniejszenie szkód alkoholowych

Jeśli zauważa Pan/i pozytywne zmiany obyczajów i zachowań alkoholowych w ostatnich latach, to są one wynikiem:	2014	2018
Edukacji społecznej (prasa, radio, tv)	31 %	36 %
Działań lokalnych (leczenie odwykowe, gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, grupy AA, kluby abstynenta, profilaktyka szkolna i in.)	33 %	35 %
Działań administracyjno-prawnych	9 %	5 %
Polityki cenowej wobec alkoholu	13 %	11 %
Zmian w obyczajowości	26 %	32 %
Promocji zdrowego stylu życia	34 %	40 %
Zubożenia społeczeństwa (brak pieniędzy na alkohol)	22 %	11 %
Większych możliwości wydawania pieniędzy na inne cele	9 %	11 %
Obawy o utratę pracy	44 %	35 %

Liczba osób doceniających wpływ czynników lokalnych w pozytywnych zmianach obyczajów i zachowań alkoholowych wynosi (tak jak i w poprzednim badaniu) ponad 1/3.

## BADANIA JAKOŚCIOWE W MONITOROWANIU WYWIADY ZE SPRZEDAWCAMI

Istotą monitorowania jest śledzenie zmian w pewnej perspektywie czasowej. Oprócz *metod ilościowych*, gdzie dane przedstawione są w formie liczbowej, do monitorowania zjawisk społecznych stosuje się także *metody jakościowe*, polegające na interpretacji swobodnych wypowiedzi osób badanych. Badania takie nie dostarczają wyników statystycznych, lecz pozwalają na uchwycenie typowych cech badanego obszaru wraz z mechanizmem ich dynamiki.

W naszych badaniach zastosowaliśmy indywidualne wywiady ze sprzedawcami i właścicielami wybranych sklepów sprzedających napoje alkoholowe i papierosy. Wywiad

daje możliwość elastycznego reagowania i modyfikowania przebiegu badania w jego trakcie. Jako respondentów wybraliśmy sprzedawców napojów alkoholowych, będących osobami posiadającymi bezpośrednią wiedzę w badanym obszarze.

Pytania obejmowały różne obszary:

- Pytaliśmy sprzedawców o skalę sprzedaży napojów alkoholowych dla osób dorosłych – jeden z pytanych nie dostrzega zmian w ilości sprzedawanego alkoholu na przestrzeni ostatnich lat, dwie osoby zauważają spadek sprzedaży a większość uważa, że nastąpił wzrost skali sprzedaży napojów alkoholowych.

- Jeśli chodzi o rodzaj sprzedawanego alkoholu, to wszyscy sprzedawcy mówią, że najczęściej kupowane są alkohole najtańsze, niskoprocentowe, głównie piwo i tanie wina. Wódka kupowana jest dużo rzadziej, a alkohole gatunkowe - bardzo rzadko.

- Prawie wszyscy sprzedawcy uważają, że granica wieku sprzedaży alkoholu i papierosów powinna zostać na obecnym poziomie. Dwie osoby mówią, że jeśli chodzi o alkohol powinna zostać zwiększona do 21 lat, zaś według żadnej osoby wiek uprawniający do sprzedaży papierosów nie powinien być obniżony do 16 lat.

- Zdaniem sześciu sprzedawców, przynajmniej raz w tygodniu przychodzi przynajmniej jedna osoba nieletnia z zamiarem kupienia papierosów lub alkoholu (częściej papierosów).

- Zdaniem większości sprzedawców młodzież częściej niż kilka lat temu próbuje zakupu napojów alkoholowych. To samo odnosi się do prób zakupu papierosów. Jeden sprzedawca nie dostrzega tej tendencji.

- Wszyscy sprzedawcy twierdzą, że nie sprzedają napojów alkoholowych i papierosów osobom nieletnim. W znacznej większości mówią, że nie mają problemu z odmową sprzedaży. Jak podają, najczęstszą reakcją na odmowę sprzedaży alkoholu lub papierosów jest rezygnacja młodych ludzi z zakupu (zachowują się grzecznie, odchodzą). Część osób prosi dalej, przekonuje, że są pełnoletni, ale nie wzięli z domu dowodu osobistego. Część reaguje obojętnie i jak przypuszczają sprzedawcy, próbują gdzie indziej. Zachowania niegrzeczne, agresywne (agresja słowna) zdarzają się sporadycznie. Sprzedawcy, którzy zetknęli się z tą formą reakcji, radzili sobie z tym grożąc czasem telefonem na policję. Jeden sprzedawca mówi, że odmawianie sprzedaży alkoholu sprawia mu trudność - obawia się reakcji tych którym odmawia. Największym problemem jest kupowanie alkoholu nieletnim przez podstawione osoby starsze. Czasami młodzi ludzie są zdziwieni odmową. Sprzedawcy z reguły uważają, że kary za sprzedaż napojów alkoholowych nieletnim powinny być finansowe, 2 osoby mówią o cofnięciu koncesji.

- Wszyscy sprzedawcy twierdzą, że nie pozwalają spożywać alkoholu na terenie sklepu. Prośby o pozwolenie picia w sklepie zdarzają się najczęściej zimą, a próby picia w okolicy sklepu najczęściej występują latem. Z reguły osoby upominane wychodzą ze sklepu. Nieliczne są przypadki awanturowania się, czy próby postawienia na swoim. W ostatnich latach coraz mniej klientów próbuje pić alkohol na terenie sklepu. Sprzedawcy przyznają, że częściej nie udaje im się upilnować, żeby alkohol nie był spożywany w najbliższej okolicy sklepu. Sprzedawcy, podobnie jak w przypadku osób nieletnich próbujących zakupu alkoholu - straszą czasami policją.

- Na terenie sklepu raczej nie zdarzają się wypadki zakłócania spokoju i porządku publicznego w związku ze spożyciem alkoholu (dwie osoby przypominają sobie takie zachowanie). Przed sklepami dochodzi czasami do awantur. Najczęściej udaje się je rozwiązać poprzez własną interwencję sprzedawcy.

# STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ I INNYCH ZAGROZEŃ SPOŁECZNYCH

## ANALIZA SWOT

**SWOT** – jest jedną z podstawowych technik analitycznych, stosowaną najczęściej do analizy wewnętrznego i zewnętrznego środowiska danego przedsięwzięcia, której wynik jest bazą planowania strategicznego. Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed instytucją.

Składa się on z analizy czterech obszarów:

- **Strengths** – silne strony
- **Weaknesses** – słabe strony
- **Opportunities** – szanse, możliwości
- **Threats** – zagrożenia

Dwa pierwsze obszary odnoszą się do środowiska **wewnętrznego** i zawierają najistotniejsze w danym przedsięwzięciu elementy. Natomiast dwa ostatnie odnoszą się analogicznie do środowiska **zewnętrznego**.

Jest to bardzo rozpowszechniony obecnie schemat analizy powszechnie stosowany w planowaniu np. przy sporządzaniu strategii miasta.

**Ze skrzyżowania tych dwóch potencjałów powstają cztery kategorie czynników:**

- **wewnętrzne pozytywne** – mocne strony, W mocnych stronach wyeksponowane są te lokalne atuty i walory, które współtworzą potencjał rozwojowy.
- **wewnętrzne negatywne** – słabe strony. W słabych stronach rozpoznane są te elementy struktury, które nie funkcjonują poprawnie lub nie odpowiadają potrzebom związanym z rozwiązywaniem problemów społecznych. Cechy te osłabiają potencjał lokalny.
- **zewnętrzne pozytywne** – szanse. W szansach zidentyfikowane są te czynniki i procesy zewnętrzne, które sprzyjają staraniom samorządu o zapewnienie zabezpieczenia i wzmocnienia potencjału w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
- **zewnętrzne negatywne** – zagrożenia. W zagrożeniach rzedstawione są te czynniki i procesy zewnętrzne, na które społeczność lokalna nie ma wpływu, a które mogą zagrozić wysiłkom samorządu w urzeczywistnieniu zamierzonych celów rozwoju. Okoliczności te mogą spowolnić działania strategiczne i opóźnić lub udaremnić osiągnięcie efektów.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"><li>• Przygotowanie merytoryczne kadr działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom</li><li>• Przygotowanie merytoryczne kadr działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Udział wolontariuszy w realizacji działań w obszarze pomocy społecznej</li><li>• Niewystarczające działanie organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej</li></ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>• Gotowość kadr działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej do dalszego kształcenia się i doskonalenia umiejętności</li> <li>• Doświadczenie i dobre praktyki stosowania procedury „Niebieskiej Karty”, szczególnie przez Policję</li> <li>• Rzetelna lokalna diagnoza problemów związanych z uzależnieniami</li> <li>• Działania profilaktyczne w szkołach w zakresie uświadamiania problemów związanych uzależnieniami i z przemocą domową</li> <li>• Funkcjonowanie w społeczności lokalnej negatywnych stereotypów dotyczących ofiar przemocy domowej</li> <li>• Ograniczona wtórna wiktyimizacja ofiar przemocy spowodowana działaniami służb</li> <li>• Rozwinięta baza pomocy socjalnej miasta</li> <li>• Współpraca instytucji gminnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom</li> <li>• Duża ilość i różnorodność form pomocy osobom uzależnionym, dobre zaplecze kadrowe i instytucjonalne</li> <li>• Umiejętność wykorzystania istniejącego potencjału w realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem uzależnieniom</li> <li>• Odsetek zawiadomień prokuratury w sprawach dotyczących przemocy w rodzinie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Brak zaplecza umożliwiającego skuteczne egzekucje egzmisji sprawców przemocy</li> <li>• Rozpropagowanie (ciągła akcja informacyjna) w zakresie form pomocy rodzinom z problemem uzależnień i przemocy domowej (lokalne gazety, radio, telewizja, Internet, dystrybucja ulotek)</li> </ul>
<b>Szanse</b>	<b>Zagrożenia</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Funkcjonowanie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 26 października dnia 1982 r. z późn. zm.</li> <li>• Wprowadzenie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r.</li> <li>• Przyjęcie Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie</li> <li>• Ustawowy obowiązek corocznego tworzenia i przyjmowania przez radę miasta gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych</li> <li>• Ustawowy obowiązek tworzenia gminnych systemów przeciwdziałania</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Skala patologii społecznych</li> <li>• Bezradność i bierność wielu rodzin w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych</li> <li>• Negatywne wzorce zachowań społecznych funkcjonujące w przestrzeni publicznej</li> <li>• Osamotnienie rodzin z problemem alkoholowym i słabe umiejętności pozyskiwania wsparcia</li> <li>• Osamotnienie rodzin zagrożonych przemocą i słabe umiejętności pozyskiwania wsparcia</li> <li>• Skala problemów alkoholowych</li> <li>• Niechęć do ujawniania występowania</li> </ul>

<p>przemocy w rodzinie</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Zmiany w prawie idące w kierunku lepszej ochrony ofiar przemocy</li> <li>• Zwiększenie ilości podmiotów mogących wszczynać procedurę „Niebieskiej Karty”</li> <li>• Ustawowy obowiązek powoływania Zespołów Interdyscyplinarnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie</li> </ul>	<p>problemów alkoholowych i zachowań przemocowych w rodzinie</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Poczucie bezkarności u sprawców przemocy</li> <li>• Negatywne stereotypy dotyczące ofiar przemocy domowej</li> <li>• Brak poczucia bezpieczeństwa u osób zgłaszających przypadki przemocy domowej</li> <li>• Niewystarczająca wiedza społeczna dotycząca funkcjonowania instytucji i podmiotów działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie</li> </ul>
--	--

## CEL GŁÓWNY, CELE STRATEGICZNE I CELE OPERACYJNE

Planowanie i praktyczna realizacja założeń w obszarze rozwiązywania problemów uzależnień, przeciwdziałania przemocy w rodzinie i zapobiegania innym zagrożeniom społecznym wymaga ustalenia strategii działania poprzez wyznaczenie celów i ocenę ich wykonania. Głównym zamierzeniem strategii opartej na lokalnej diagnozie jest stworzenie kompleksu zintegrowanych działań zapobiegawczych i pomocowych.

### **CEL GŁÓWNY:**

#### **WIELOASPEKTOWE DZIAŁANIE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, NARKOMANII ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA ZJAWISKU PRZEMOCY W RODZINIE**

**Cel strategiczny nr 1:** *Podjęcie działań w zakresie przeciwdziałania problemom uzależnień.*

#### *Cele operacyjne:*

- Prowadzenie profilaktyki pierwszorzędowej (uniwersalnej) adresowanej do ogółu osób, w postaci edukacji społecznej mającej na celu promocję zdrowego stylu życia oraz zmniejszenie zasięgu zachowań ryzykownych (współpraca z lokalnymi mediami, dystrybucja ulotek i materiałów edukacyjnych wśród młodzieży i osób dorosłych, wspomaganie działalności profilaktycznej, informacyjnej i edukacyjnej dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych w obszarze problemów alkoholowych i narkomanii )
- Profilaktyka drugorzędowa (selektywna) adresowana do grup podwyższonego ryzyka mająca na celu umożliwienie wycofania się z zachowań ryzykownych
  - realizacja szkolnych programów profilaktycznych i udział w ogólnopolskich kampaniach trzeźwościowych
  - współpraca z instytucjami realizującymi poradnictwo rodzinne oraz z placówkami opiekuńczo-wychowawczymi i socjoterapeutycznymi
  - rozwój różnorodnych form wsparcia środowiskowego dla dzieci i młodzieży z grup podwyższonego ryzyka

- tworzenie warunków i możliwości alternatywnych w stosunku do spożywania alkoholu i zażywania narkotyków możliwości spędzania wolnego czasu
- Wspieranie możliwości pomocy psychologicznej i socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym
- Wdrażanie działań edukacyjnych adresowanych do rodziców zwiększających ich kompetencje wychowawcze w zakresie przeciwdziałania zachowaniom ryzykownym a także propagowanie właściwych wzorców rodzicielskich
- Wspieranie podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób zaangażowanych w działania w obszarze profilaktyki uzależnień
- Egzekwowanie zapisów prawnych dotyczących handlu i spożywania napojów alkoholowych (m.in. sprzedaży alkoholu osobom nieletnim, spożywania alkoholu w miejscach publicznych)
- Zwiększanie skuteczności w walce z osobami zajmującymi się dystrybucją nielegalnych środków odurzających
- Monitorowanie lokalnej skali problemów uzależnień

**Cel strategiczny nr 2:** *Przygotowanie i wdrożenie kompleksowego programu ograniczającego szkody wynikłe z nadużywania alkoholu i narkotyków.*

**Cele operacyjne:**

- Profilaktyka trzeciorzędowa (wskazująca) adresowana do grup wysokiego ryzyka – przeciwdziałanie pogłębianiu się procesu chorobowego i degradacji psychospołecznej oraz umożliwienie powrotu do normalnego życia w społeczeństwie
  - zwiększenie dostępności do placówek leczniczych dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków
  - wspieranie działań rehabilitacyjnych i grup wsparcia
  - stworzenie możliwości resocjalizacji osób uzależnionych
- Aktywizacja społeczności lokalnej i integracja środowisk lokalnych wokół działań profilaktycznych, ograniczających nadużywanie alkoholu i innych środków odurzających
- Współpraca z placówkami specjalistycznymi prowadzącymi oddziaływania psychoterapeutyczne w zakresie terapii uzależnienia od alkoholu i narkotyków oraz współuzależnienia
- Pomoc w zwiększaniu merytorycznych kompetencji u osób realizujących zadania w zakresie terapii uzależnień
- Współpraca z Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, instytucjami, organizacjami pozarządowymi służącymi rozwiązywaniu problemów uzależnień
- Podejmowanie w ramach Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prawnych czynności w kierunku zobowiązania do leczenia odwykowego osób uzależnionych od alkoholu i powodujących określone dysfunkcje społeczne

**Cel strategiczny nr 3:** *Podnoszenie wrażliwości społecznej obszarze przemocy w rodzinie i zapobieganie zjawisku przemocy domowej*

**Cele operacyjne:**

- lokalna diagnoza zakresie problemów przemocy w rodzinie
- realizacja programów profilaktyki przemocy skierowanych do młodzieży
- pedagogizacja rodziców
- udział w ogólnopolskich kampaniach przeciwdziałania przemocy w rodzinie



- systematyczna edukacja społeczna i podnoszenie poziomu wiedzy społeczności lokalnej w obszarze zjawiska przemocy domowej np. poprzez współpracę z lokalnymi mediami
- dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz upowszechnianie bazy danych o instytucjach pomocowych w zakresie przemocy w rodzinie

**Cel strategiczny nr 4:** *Działania korekcyjno-interwencyjne oraz działania w kierunku zredukowania negatywnych skutków przemocy w rodzinie.*

**Cele operacyjne:**

- współpraca i integrowanie działań instytucji i osób zajmujących się pośrednio i bezpośrednio przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- współpraca lokalnych podmiotów w zakresie procedury „Niebieskiej Karty”
- podejmowanie działań interwencyjnych w sytuacji występowania zachowań przemocowych
- Wspieranie rozszerzania oferty i rozwoju systemowych form pomocy (medycznej, psychologicznej i prawnej) dla ofiar przemocy domowej
- umożliwienie ofiarom i sprawcom przemocy uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych
- prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w których stosowana jest przemoc.
- systematyczne podnoszenie kwalifikacji i wiedzy oraz zwiększanie kompetencji merytorycznych przedstawicieli grup zawodowych a także osób fizycznych zajmujących się pośrednio i bezpośrednio problemami przemocy w rodzinie
- ochrona rodzin, w których występuje przemoc w rodzinie poprzez wsparcie: medyczne, prawne, psychologiczne i socjalne

**ZAKŁADANE EFEKTY REALIZACJI STRATEGII**

- ❖ Wzrost świadomości społecznej w obszarach problemów uzależnień, przemocy domowej oraz innych zagrożeń społecznych
- ❖ Zwiększenie oferty pomocowej w obszarach związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych
- ❖ Podniesienie jakości oferowanych działań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i ograniczania zagrożeń społecznych
- ❖ Podniesienie efektywności współpracy pomiędzy instytucjami i osobami działającymi w obszarze problemów uzależnień, przemocy w rodzinie i innych zagrożeń społecznych
- ❖ Wzrost poczucia bezpieczeństwa osób dotkniętych przemocą w rodzinie

**PODSUMOWANIE I WNIOSKI KOŃCOWE**

Na podstawie przeprowadzonych w Żaganiu badań monitoringowych można wskazać następujące wnioski w obszarze z lokalnej diagnozy problemów alkoholowych i innych problemów społecznych:

❖ **Hierarchia problemów społecznych**

- Zdaniem dorosłych mieszkańców Żagania najważniejszym obecnie problemem społecznym jest alkoholizm (51% wskazań) a następnie narkomania (49%) a dalej –

przemoc w rodzinie (46%). Zdaniem młodzieży główne zagrożenia wyglądają następująco: narkomania – 66%, przemoc w rodzinie – 64% i alkoholizm – 54%.

- Takie zjawiska jak: problemy mieszkaniowe/bezdomność (dorośli – 9%, uczniowie – 15%) oraz zubożenie społeczeństwa (dorośli – 13%, uczniowie – 15%) sytuują się na dalszych miejscach

#### ❖ *Alkohol w życiu dorosłych mieszkańców*

- Mieszkańcy Żagania mają dobrą orientację w zakresie funkcjonowania instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów alkoholowych. 78% badanych wiedziało by gdzie szukać pomocy, gdyby ktoś z ich bliskich miał problemy z alkoholem.
- 81% mieszkańców podziela pogląd, że alkohol w piwie jest równie groźny jak w wódce, zaś 71% badanych uważa, że alkohol nie jest towarem jak każdy inny i dostęp do niego musi być ograniczony i kontrolowany.
- 91% badanych oczekuje od władz lokalnych działań służących ograniczeniu problemów alkoholowych. Natomiast zdaniem 62% respondentów sprzedawcy napojów alkoholowych powinni odprowadzać do kasy miasta pieniądze na finansowanie zapobiegania alkoholizmowi, nawet gdyby przez to alkohole byłyby nieco droższe.
- 57% ankietowanych mieszkańców Żagania piło alkohol nie dłużej niż miesiąc przed okresem badania, zaś 8% deklaruje się jako abstynenci. Najczęściej spożywane jest piwo.
- Sześciu na dziesięciu badanych osób dorosłych poznała smak alkoholu będąc już osobami pełnoletnimi (lub w ogóle nie pije). Do 15 roku życia sięgnęło po alkohol 13% dorosłych.
- 41% badanych uważa, że osoby pijące alkohol w ich miejscu zamieszkania stanowią szczególne zagrożenie dla bezpieczeństwa, natomiast niemal trzech na dziesięciu mieszkańców bezpośrednio i osobiście doświadczyło ostatnio nieprzyjemnych skutków nadużywania przez innych alkoholu.

#### ❖ *Alkohol a młodzież*

- 41% szóstoklasistów, 33% gimnazjalistów z klas III i 28% uczniów II klas szkół ponadgimnazjalnych uważa błędnie, że alkohol w piwie jest inny i mniej groźny niż w wódce.
- Siedmiu na dziesięciu uczniów nie widzi potrzeby obniżenia wieku legalnej sprzedaży alkoholu. Co dwudziesty z ankietowanych uważa nawet, że granica legalnego zakupu alkoholu powinna być podniesiona z 18 do 21 lat.
- **37% gimnazjalistów z klas III i 64% uczniów II klas szkół ponadgimnazjalnych spożywało alkohol w miesiącu poprzedzającym badanie.**
- **Najczęściej spożywanym przez młodzież napojem alkoholowym jest piwo. Często towarzyszy temu fałszywe i szkodliwe przekonanie, że alkohol w piwie jest mniej groźny niż wódce.**
- **2% uczniów klas VI, 37% uczniów klasy III gimnazjum a także 74% uczniów klas II szkół ponadgimnazjalnych było już pijanych.**
- Wśród dzisiejszych 15-16-latków nie pije alkoholu 28% uczniów.
- Co piąty uczeń klas III gimnazjalnych i niemal czterech na dziesięciu uczniów II klas szkół ponadgimnazjalnych potwierdza uczestnictwo w kłótni lub sprzeczce z powodu alkoholu.

#### ❖ *Postawy dorosłych a picie alkoholu przez młodzież*

- W trzech na dziesięciu przypadkach osobami, które po raz pierwszy poczęstowały młodego człowieka alkoholem byli dorośli (często rodzice).

- Młodzi ludzie nie mają też problemu z omijaniem zakazu sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. 25% uczniów klasy III gimnazjum kupowało samodzielnie alkohol.
- **Gdy pytamy gdzie młodzież najczęściej spożywa alkohol, to okaże się, że w domu, na dyskotece. A co w tym czasie robią dorośli?**

#### ❖ *Problemy narkomańskie oczyma dorosłych i młodzieży*

- **23% uczniów III klasy gimnazjum i 36% uczniów klas II szkół ponadgimnazjalnych przyznaje się do kontaktów ze środkami odurzającymi (najczęściej jest to marihuana). 9% uczniów gimnazjów i 15% uczniów szkół ponadgimnazjalnych miało kontakt ze środkami odurzającymi w okresie 30 dni przed badaniem .**
- 52% uczniów i 78% dorosłych uważa, że dostęp do narkotyków jest zdecydowanie łatwy lub raczej łatwy.
- 15% uczniów III klas gimnazjum i 10% uczniów klas II szkół ponadgimnazjalnych spotkało w szkole osobę rozprawdzającą narkotyki (poza szkołą odpowiednio – 37% i 50%).
- Zdecydowana większość mieszkańców (78%) spotyka narkomanów na terenie miasta Żagań. Osobistą znajomość z narkomanami potwierdza 64% badanych.

#### ❖ *Papierosy, dopalacze*

- 99% uczniów klasy VI, 78% gimnazjalistów z klas III oraz 56% uczniów klas II szkół ponadgimnazjalnych nie pali papierosów.
- Pewna część młodzieży ma orientację odnośnie rynku dopalaczy, natomiast kontakty z tymi substancjami są zdecydowanie rzadsze. W ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem kontakt z dopalaczami miało; 0% szóstoklasistów, 0% gimnazjalistów z klas III oraz 3% uczniów klas II szkół ponadgimnazjalnych.

#### ❖ *Uzależnienia behawioralne (niechemiczne)*

- 14% badanych osób dorosłych brało udział w grach hazardowych. U części z nich (4%) przyjmuje to formę zachowań problemowych (potrzeba stawiania coraz większych sum).
- Najpopularniejsze są automaty, salony gier.
- Jednocześnie 6% badanych dorosłych mieszkańców Żagania ma w swoim bliskim otoczeniu osobę, którą uważa za uzależnioną od hazardu.
- Nasze badania świadczą o dużym problemie z utrzymaniem się w zaplanowanym czasie jeśli chodzi o korzystania z komputera (dotyczy to 60% uczniów). Niepokojące jest również częste używanie komputera i sieci jako sposobu ucieczki od problemów – zastępuje to w dużym stopniu naukę realnych, konstruktywnych działań (41% uczniów).
- Jednocześnie 28% badanych dorosłych mieszkańców Żagania ma w swoim bliskim otoczeniu osobę, którą uważa za uzależnioną od komputera/Internetu.
- 29% badanych dorosłych mieszkańców Żagania ma w swoim bliskim otoczeniu osobę, którą uważa za uzależnioną od pracy.
- 13 % badanych dorosłych mieszkańców Żagania ma w swoim bliskim otoczeniu osobę, którą uważa za uzależnioną od zakupów.

#### ❖ *Diagnoza problemów związanych z przemocą*

- Dorośli respondenci z reguły (77%) nie lekceważą problemu przemocy domowej i nie uważają, że jest on sztucznie wyolbrzymiany.
- Zdecydowana większość badanych (89%) nie jest zwolennikami surowego wychowywania dzieci, ale 12% badanych podziela takie przekonanie.

- Ponad połowa badanych dorosłych popiera pomysł prawnego zakazu stosowania kar fizycznych wobec dzieci.
- 29% badanych mieszkańców Żagania uważa, że zjawisko przemocy domowej występuje w 21% do 50% rodzin.
- 2/3 badanych zna rodziny, w których występuje przemoc domowa.
- Co piąty badany był ofiarą przemocy ze strony współmałżonka. W większości przypadków jest to przemoc psychiczna.
- Co dziewiąty badany przyznaje się do stosowania jakiejś formy przemocy w stosunku do współmałżonka.
- Co jedenasty badany stosuje kary cielesne wobec dzieci.
- Część dzieci w domach narażona jest ze strony rodziców na różnego rodzaju akty przemocy, głównie przemocy psychicznej: wyśmiewanie, wyzwiska. Zdarza się także przemoc fizyczna: popychanie, szarpanie, bicie.
- **Co dwunasty z badanych uczniów był karany przez rodziców w sposób niebezpieczny.**
- Co piąty z badanych uczniów prowokował bójkę z rówieśnikami, zaś co trzeci z badanych młodych ludzi był przez rówieśników atakowany i zmuszany do obrony.
- **Co czwarty z uczniów doznawał przemocy ze strony rówieśników w szkole lub na podwórku, zaś co dziesiąty przyznaje, że było sprawcą przemocy rówieśniczej.**
- 45% uczniów było wulgarnie wyzywanych, straszonych lub ośmieszanych przez Internet lub SMS. Najczęściej sprawcą cyberprzemocy był ktoś z kolegów.

#### ❖ *Monitorowanie problemów społecznych na przestrzeni ostatnich lat*

- Duża część mieszkańców Żagania (56%) dostrzega korzystną tendencję zmiany preferencji konsumpcji napojów alkoholowych na korzyść alkoholi niskoprocentowych.
- Wielu badanych (61%) dostrzega pozytywną tendencję w obszarze spożywania alkoholu w pracy (zmniejszanie się skali zjawiska).
- **78% mieszkańców coraz częściej styka się z osobami, które zostały abstynentami lub przynajmniej piją w sposób mniej destrukcyjny niż dawniej.**
- Jak wynika z przeprowadzonych badań, działania lokalne mają, zdaniem mieszkańców Żagania, bardzo istotny wpływ na pozytywne zmiany w obyczaju i zachowaniach alkoholowych na przestrzeni ostatnich lat (docenia to 35% badanych).
- W porównaniu z badaniem z 2014 r. we wszystkich grupach wiekowych zmalała liczba uczniów, którzy spożywali alkohol w miesiącu poprzedzającym badanie.
- Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych upijają się rzadziej niż 4 lata temu.
- **W porównaniu z badaniem z 2014 r. we wszystkich grupach wiekowych zmalała liczba uczniów mających kontakt ze środkami odurzającymi**
- Zwiększyła się liczba uczniów, którzy nie doświadczyli w domu przemocy

## I. Cele Programu.

Program jest kontynuacją działań systematycznie i konsekwentnie realizowanych w mieście Żagań od wielu lat. Zawiera spis zadań, które nakłada na gminy ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii, z uwzględnieniem celów operacyjnych dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określonych w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020. Ponadto w Programie uwzględniono działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną prowadzoną w szkołach i placówkach systemu oświaty, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 22 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, a także diagnozę w zakresie występujących w tych jednostkach czynników ryzyka i czynników chroniących przeprowadzaną zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie ww. artykułu. Zadania ujęte w Programie są inicjowane przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, powołaną przez Burmistrza Miasta w drodze zarządzenia.

Jako główne cele programu przyjmuje się: zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień od alkoholu i środków psychoaktywnych, zmniejszenie rozmiarów aktualnie występujących oraz zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z problemami już istniejącymi. Ideą stojącą za zasadą pomocniczości jest założenie, że im bardziej bierze się pod uwagę odbiorcę działań tym skuteczniej i plastyczniej – w zależności od lokalnych potrzeb – mogą być planowane zadania i dystrybuowane środki. Dlatego tak istotne jest przygotowanie lokalnej diagnozy pozwalającej ocenić aktualny stan problemów alkoholowych, zasobów i efektów podejmowanych działań oraz publikowanie wyników tych badań w środowisku lokalnym. W roku 2020 ww. cele główne, kontynuując działania z lat poprzednich, planuje się zrealizować poprzez następujące cele szczegółowe:

1. Tworzenie dzieciom i młodzieży warunków do trzeźwego i zdrowego stylu życia m.in. poprzez organizację czasu wolnego.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do programów profilaktycznych.
3. Prowadzenie edukacji publicznej i szkoleń przedstawicieli różnych profesji z zakresu problemów uzależnień od alkoholu i narkotyków oraz przeciwdziałania przemocy.
4. Zapewnienie pomocy opiekuńczej i wychowawczej dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych problemem uzależnienia od alkoholu i narkotyków.
5. Zmniejszanie rozmiarów naruszeń prawa związanych ze sprzedażą napojów alkoholowych poprzez prowadzenie regularnych kontroli punktów sprzedaży.
6. Zapewnienie dostępności profesjonalnej terapii dla osób uzależnionych, zagrożonych uzależnieniem i współuzależnionych.
7. Promowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia poprzez współpracę z mediami lokalnymi oraz wspieranie środowisk abstynenckich.

## **II. Zadania i sposób ich realizacji.**

Zgodnie z postanowieniami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, do głównych zadań gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii należą w szczególności:

- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem.
- Udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień.
- Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13<sup>1</sup> i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

### **1 Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem;**

- 1) Udzielanie dotacji celowej na prowadzenie Klubu Abstynenta na terenie miasta Żagań, w tym m.in. na:
  - prowadzenie zajęć terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
  - wspieranie działalności grup samopomocowych w Klubie Abstynenta,
  - sfinansowanie organizacji imprez i konkursów promujących zdrowy styl życia, w tym Zlotu Klubów Abstynenta z terenu województwa lubuskiego,
  - tworzenie bazy materialnej w Klubie.
- 2) Dofinansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych dla personelu medycznego, członków komisji i osób zajmujących się pracą z osobami uzależnionymi, w celu podniesienia kwalifikacji.
- 3) Finansowanie badań i opinii sporządzanych przez lekarzy biegłych, w przedmiocie uzależnienia od alkoholu oraz wskazania rodzaju zakładu leczniczego.
- 4) Ponoszenie kosztów opłat sądowych od wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie leczenia odwykowego.
- 5) Finansowanie różnych form terapii dla osób uzależnionych, zagrożonych uzależnieniem i współuzależnionych.
- 6) Wykorzystywanie instytucji zobowiązania do leczenia odwykowego.

## WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADANIA:

- liczba programów terapeutycznych i osób biorących w nich udział,
- liczba osób korzystających ze szkoleń,
- liczba osób skierowanych na badania przez biegłego psychologa i ilość sporządzonych opinii,
- liczba wniosków skierowanych do sądu.

### **2. Udzielanie rodzinom, w których występuje problem uzależnienia pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;**

- 1) Finansowanie bieżącej działalności świetlic opiekuńczo-wychowawczych, w których prowadzona jest praca z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowym.
- 2) Finansowanie lub dofinansowanie szkoleń pedagogów, psychologów i nauczycieli w zakresie prowadzenia zajęć profilaktycznych w szkołach.
- 3) Współpraca z lokalnymi instytucjami zajmującymi się m.in. pomocą ofiarom przemocy:
  - a. Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
  - b. Komendą Powiatową Policji,
  - c. Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
  - d. Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
  - e. Żagańskim Stowarzyszeniem Klub Abstynentów „PROMYK”,
  - f. Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną,
  - g. Strażą Miejską,
  - h. Organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
- 4) Organizowanie, dofinansowanie lub finansowanie szkoleń indywidualnych osób lub grup zawodowych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy.
- 5) Wspieranie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 6) Dofinansowanie organizacji wypoczynku dzieci i młodzieży na bazie stowarzyszeń, szkół i organizacji.
- 7) Dożywanie dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.
- 8) Sfinansowanie obozu terapeutycznego dla rodzin z problemem alkoholowym organizowanego przez Klub Abstynenta w ramach udzielonej dotacji celowej.
- 9) Przeprowadzanie wywiadów dotyczących sytuacji w rodzinie i miejscu zamieszkania osoby uzależnionej.
- 10) Wnioskowanie do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.



- 11) Finansowanie programów terapeutycznych dla osób uzależnionych, współuzależnionych i zagrożonych uzależnieniem.
- 12) Realizacja programów profilaktycznych i prelekcji dla dzieci, młodzieży i rodziców z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy.
- 13) Wynagrodzenie specjalistów dyżurujących w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym dla osób z rodzin, w których występuje problem uzależnienia od alkoholu, doświadczających przemocy domowej.
- 14) Finansowanie działań prowadzonych przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w szczególności:
  - czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu osoby uzależnionej od alkoholu,
  - prowadzenie działalności edukacyjnej i informacyjnej, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

#### WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ:

- ilość świetlic opiekuńczo-wychowawczych działających na terenie miasta Żagań i liczba dzieci uczęszczających do tych świetlic,
- ilość instytucji zaangażowanych w realizację Programu,
- liczba dzieci korzystających z różnych form wypoczynku,
- liczba dzieci objętych dożywianiem,
- ilość programów profilaktycznych i prelekcji dla dzieci, młodzieży i rodziców z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy oraz liczba uczestników,
- liczba osób uczestniczących w programach terapeutycznych dla osób uzależnionych, współuzależnionych i zagrożonych uzależnieniem,
- liczba wniosków o objęcie leczeniem odwykowym, które wpłynęły do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- liczba osób, z którymi członkowie Komisji przeprowadzili rozmowy motywujące do podjęcia leczenia w związku z nadużywaniem alkoholu,
- liczba wniosków skierowanych przez Komisję, do psychologa i psychiatry o wydanie opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu oraz liczba uzyskanych opinii,
- liczba osób korzystających z porad podczas dyżurów specjalistów w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym dla osób doświadczających przemocy domowej.

### **3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;**

- 1) Kontynuacja działań w zakresie profilaktyki szkolnej w oparciu o programy wykorzystujące aktywność własną uczniów oraz poszerzanie ich o inne rozbudowane, cykliczne programy profilaktyczne obejmujące w szczególności ćwiczenia asertywnych zachowań, nieulegania naciskowi grupy oraz bronięcia własnych postaw i przekonań.
- 2) Wzrost dostępności programów edukacyjnych dla osób dorosłych dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych m.in. poprzez preferowanie



programów profilaktycznych w szkołach obejmujących oprócz młodzieży także rodziców.

- 3) Zakup literatury, czasopism, książek i innych materiałów z przeznaczeniem do realizowania w szkołach zajęć profilaktycznych.
- 4) Prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych.
- 5) Sfinansowanie spektakli, przedstawień, wykładów i szkoleń dla dzieci i młodzieży dotyczących zdrowego stylu życia.
- 6) Wspieranie doksztalcania w zakresie profilaktyki uzależnień.
- 7) Współpraca z prasą lokalną i mediami poprzez umieszczanie artykułów dotyczących działalności profilaktycznej i terapeutycznej na terenie miasta Żagań.
- 8) Wykonanie materiałów informacyjnych i gadżetów promocyjnych związanych z realizacją programu.
- 9) Uczestnictwo w ogólnopolskich kampaniach profilaktyczno-edukacyjnych z zakresu uzależnień od alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz przeciwdziałania przemocy.
- 10) Organizacja imprez i festynów promujących zdrowy styl życia dla dzieci i młodzieży.
- 11) Wspieranie działań na rzecz zdrowego i bezpiecznego stylu życia dzieci i młodzieży.
- 12) Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym.
- 13) Promowanie mody na zdrowy styl życia, zachęcanie i włączanie młodzieży do udziału w konkursach o charakterze edukacyjno-profilaktycznym.
- 14) Wykorzystywanie zainteresowań młodzieży i ich aktywności fizycznej do budowania alternatywnych, w stosunku do picia alkoholu i zażywania narkotyków, sposobów spędzania wolnego czasu i realizacji własnych zainteresowań.

#### WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ:

- ilość programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz liczba uczestników,
- ilość placówek wyposażonych w materiały do realizacji programów profilaktycznych,
- liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w pozalekcyjnych zajęciach sportowych,
- ilość placówek realizujących pozalekcyjne zajęcia sportowe,
- ilość spektakli i innych form profilaktycznych dla dzieci i młodzieży i liczba uczestników,
- ilość kampanii profilaktycznych,
- ilość zorganizowanych imprez promujących zdrowy styl życia,
- ilość działań na rzecz zdrowego i bezpiecznego stylu życia dzieci i młodzieży,

#### **4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień;**

W ramach tego zadania zakłada się dalszy wzrost zaangażowania organizacji pozarządowych w realizację zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień poprzez udzielanie dotacji na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym. Wspomaganie tego rodzaju działalności odbywać się będzie m.in. poprzez:

- 1) Finansowanie działalności Klubu Abstynenta na terenie miasta Żagań.
- 2) Finansowanie działalności świetlic opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta Żagań, dla dzieci i młodzieży szkolnej, w szczególności z rodzin dotkniętych i zagrożonych problemem alkoholowym, z uwzględnieniem programów i działań profilaktycznych, w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, w celu objęcia nimi jak największej liczby dzieci z grup ryzyka (rodziny dysfunkcyjne, w tym z problemem alkoholowym).
- 3) Zakup wyposażenia dla szkół i jednostek realizujących programy profilaktyczne i terapeutyczne.
- 4) Zorganizowanie dostępu do szkoleń przedstawicieli różnych zawodów stykających się w swej pracy z osobami uzależnionymi i członkami ich rodzin.

#### **WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ:**

- ilość świetlic opiekuńczo-wychowawczych i liczba dzieci do nich uczęszczających,
- liczba osób korzystających ze szkoleń dla przedstawicieli różnych zawodów stykających się w swej pracy z osobami uzależnionymi i współuzależnionymi.

#### **5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13<sup>1</sup> i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;**

W przypadku złamania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim lub nietrzeźwym oraz złamania zakazu promocji i reklamy napojów alkoholowych gmina może podejmować interwencje oraz występować przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego czyli występować z aktem oskarżenia bezpośrednio do sądu z pominięciem prokuratora. Postępowanie tego rodzaju prowadzone jest na podstawie przepisów o postępowaniu karnym.

### **III. Ograniczanie dostępności alkoholu.**

Ograniczanie spożycia napojów alkoholowych stanowi jedno z najważniejszych zadań zarówno organów administracji rządowej, jak i jednostek samorządu terytorialnego. W tym kontekście ograniczenie dostępności alkoholu, stanowiące jedno z najbardziej efektywnych narzędzi ograniczania poziomu spożycia napojów alkoholowych oraz rozmiarów szkód zdrowotnych i społecznych nim spowodowanych, uznaje się za jeden z kluczowych elementów polskiego modelu rozwiązywania problemów alkoholowych. W obecnym stanie prawnym przyjęto rozwiązanie zgodnie, z którym ograniczenia w zakresie dostępności napojów alkoholowych w niewielkim zakresie określone zostały na poziomie ustawowym – w art. 14 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu

alkoholizmowi. W związku z powyższym dla lepszego radzenia sobie z problemami alkoholowymi potrzebne są zorganizowane działania prowadzone na szczeblu gminy. Ograniczanie dostępności alkoholu na szczeblu lokalnym odbywać się będzie poprzez:

- 1) bezwzględne przestrzeganie zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych zgodnie z Uchwałą Rady Miasta Żagań w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu oraz poza miejscem sprzedaży na terenie miasta Żagań, zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych,
- 2) nieprzekraczanie oraz niezwiększanie ustalonej ww. uchwałą maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży oraz poza miejscem sprzedaży na terenie miasta Żagań,
- 3) prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości przez podmioty prowadzące sprzedaż napojów alkoholowych, a w szczególności w zakresie przestrzegania zakazu sprzedaży i podawania alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym,
- 4) podejmowanie interwencji w związku z działaniami mającymi charakter reklamy lub promocji napojów alkoholowych,
- 5) prowadzenie szkoleń sprzedawców napojów alkoholowych,
- 6) współpraca Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji i innych instytucji w kierunku prawnego egzekwowania przestrzegania zasad ustawowego zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.

#### WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ:

- liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- ilość przeprowadzonych kontroli w punktach sprzedaży napojów alkoholowych,
- ilość interwencji w związku z naruszeniem zakazu reklamy i promocji napojów alkoholowych,
- ilość działań zrealizowanych wspólnie z innymi instytucjami w celu prawnego egzekwowania przestrzegania zasad ustawowego zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

#### **IV. Zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.**

Na podstawie art. 4<sup>1</sup> ust. 5 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustala się, następujące zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- 1) członkom Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje za pracę w komisji wynagrodzenie w wysokości 10% minimalnego wynagrodzenia, ustalonego w trybie i na zasadach określonych ustawą z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2177 ze zm.), za wyjątkiem sekretarza Komisji, któremu przysługuje wynagrodzenie roczne na podstawie umowy-zlecenia.
- 2) wynagrodzenie członka komisji przysługuje za:
  - a) udział w posiedzeniach komisji motywujących do leczenia osoby uzależnione od alkoholu,
  - b) kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych pod kątem przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ze szczególnym zwróceniem uwagi na przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

- 3) wynagrodzenie wypłacane jest za posiedzenie komisji oraz za każdy dzień przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży alkoholu, z zastrzeżeniem, iż liczba skontrolowanych punktów w danym dniu nie może być mniejsza niż 4.
- 4) podstawą wypłaty wynagrodzenia jest lista obecności na posiedzeniu komisji lub protokoły kontroli punktów sprzedaży alkoholu, zatwierdzone przez Pełnomocnika Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

## **V. Finansowanie Programu.**

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w art. 4<sup>1</sup> ust. 1 określa jakie działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych należą do zadań własnych gminy, a także precyzuje, że realizacja tych zadań prowadzona jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, uchwalanego corocznie przez radę gminy. Dalej ustawa wskazuje gminom źródła pozyskiwania środków finansowych na realizację zadań: „W celu pozyskiwania dodatkowych środków na finansowanie zadań określonych w art. 4<sup>1</sup> ust. 1 gminy pobierają opłatę za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (...),” (art. 11<sup>1</sup>). Opłata ta stanowi dochód gminy, który jest przekazywany na realizację zadań ujętych w programie. Zgodnie z art. 18<sup>2</sup> cytowanej ustawy dochody z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych „(...) wykorzystywane będą na realizację:

- 1) gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminnych Programów, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 2) zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminnych Programów, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu Narkomanii  
i nie mogą być przeznaczone na inne cele.”

Oznacza to, że środki pochodzące z opłat są ściśle powiązane z finansowaniem ww. zadań i nie można ich wykorzystać na inne cele, nie mające z nimi merytorycznego związku.

Szczegółowy podział wydatków na realizację poszczególnych zadań w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i zwalczania narkomanii określają Preliminarze Dochodów i Wydatków na 2020 r. stanowiące załączniki nr 1 i 2 do niniejszego Programu.

## **VI. Realizacja Programu.**

Osobą odpowiedzialną za realizację i koordynację Programu jest Pełnomocnik Burmistrza Miasta Żagań ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

**Preliminarz  
Dochodów i Wydatków na 2020 r.  
w części dotyczącej przeciwdziałania alkoholizmowi**

**I. Dochody:**

*1. Dział 756 rozdz. 75618 § 0480 – 650.000 zł.*

Dochody z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

**II. Wydatki:**

*Dział 851 „Ochrona Zdrowia”*

*Rozdział 85154 „Przeciwdziałanie Alkoholizmowi” – 610.000 zł.*

Wydatki na przeciwdziałanie alkoholizmowi.

**§2360 Dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego – 183.000 zł.**

1. Prowadzenie Klubu Abstynenta na terenie miasta Żagań – 34.000 zł.
2. Prowadzenie świetlic opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta Żagań dla dzieci i młodzieży szkolnej, w szczególności z rodzin dotkniętych i zagrożonych problemem alkoholowym, z uwzględnieniem programów i działań profilaktycznych, w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom – 84.000 zł.
3. Organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży szkolnej, w szczególności z rodzin dotkniętych i zagrożonych problemem alkoholowym, z uwzględnieniem programów i działań profilaktycznych, w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom – 65.000 zł.

**§4110 Składki na ubezpieczenie społeczne – 5.000 zł.**

**§4120 Składki na fundusz pracy – 1.000 zł.**

**§4170 Wynagrodzenia bezosobowe – 39.000 zł.**

1. Wynagrodzenia członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, za udział w posiedzeniach zespołu motywującego do leczenia osoby uzależnione od alkoholu oraz kontrole sklepów i lokali gastronomicznych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych – 15.600 zł.
2. Opłata za realizację programów, zajęć profilaktycznych, spektakli i innych form edukacyjno-profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i rodziców oraz programów szkoleniowych dla przedstawicieli wybranych profesji – 3.000 zł.
3. Wynagrodzenie roczne sekretarza Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – 6.000 zł.
4. Wynagrodzenia za prowadzenie zajęć z dziećmi podczas półkolonii organizowanych na bazie szkół – 14.400 zł.

#### **§4190 Nagrody konkursowe – 2.950 zł.**

1. Zakup nagród na organizowane festyny, imprezy, konkursy promujące zdrowy i bezpieczny styl życia oraz inne działania profilaktyczno-edukacyjne – 2.000 zł.
2. Zakup nagród na organizację półkolonii w szkołach – 950 zł.

#### **§4210 Zakup materiałów i wyposażenia – 22.600 zł.**

- a) Zakup literatury do realizowanych w szkołach programów profilaktycznych, czasopism, książek i innych materiałów z przeznaczeniem dla jednostek realizujących zadania z zakresu profilaktyki uzależnień – 1.000 zł.
- b) Zakup materiałów na organizowane festyny, imprezy, kampanie edukacyjne, konkursy promujące zdrowy i bezpieczny styl życia i inne działania profilaktyczno-edukacyjne – 3.000 zł.
- c) Zakup materiałów na organizację półkolonii w szkołach – 1.600 zł.
- d) Zakup wyposażenia dla jednostek realizujących zadania z zakresu profilaktyki uzależnień, z przeznaczeniem do realizacji działań edukacyjno-profilaktycznych – 17.000 zł.

#### **§4220 Zakup środków żywności – 71.250 zł.**

1. Zakup artykułów spożywczych dla potrzeb dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych – 57.000 zł.
2. Zakup artykułów spożywczych na organizowane festyny, imprezy, konkursy promujące zdrowy i bezpieczny styl życia oraz inne działania profilaktyczno-edukacyjne – 1.000 zł.
3. Zakup artykułów spożywczych na organizację półkolonii w szkołach – 12.750 zł.
4. Zakup artykułów na organizację posiedzeń, szkoleń, konferencji, wykładów dla uczniów, pedagogów, kuratorów, personelu medycznego, członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy i innych działań z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy – 500 zł.

#### **§ 4300 Zakup usług pozostałych – 273.000 zł.**

1. Usługi transportowe w zakresie przewozu osób dorosłych i dzieci w ramach półkolonii, festynów, wycieczek oraz innych imprez promujących zdrowy styl życia organizowanych przez szkoły, świetlice opiekuńczo-wychowawcze i inne jednostki realizujące zadania z zakresu profilaktyki – 2.000 zł.
2. Opłaty za kształcenie pedagogów, personelu medycznego, sprzedawców napojów alkoholowych, członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy, osób zajmujących się pracą z osobami uzależnionymi od alkoholu, sprawcami i ofiarami przemocy oraz inne wydatki związane z realizacją programu – 3.000 zł.

3. Sfinansowanie półkolonii na bazie szkół publicznych (programy profilaktyczne, seanse filmowe, wycieczki, zabawy i inne) – 3.800 zł.
4. Sfinansowanie różnych form terapii dla osób uzależnionych, zagrożonych uzależnieniem od alkoholu, współuzależnionych oraz sprawców i ofiar przemocy – 16.200 zł.
5. Sfinansowanie organizacji imprez, festynów, wycieczek, kampanii edukacyjnych, koncertów, spektakli, warsztatów oraz innych form edukacyjno-profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych (opłata zespołów muzycznych, programów i innych kosztów) – 39.500 zł.
6. Opłaty za wykonanie materiałów informacyjnych i gadżetów promocyjnych związanych z realizacją programu – 2.500 zł.
7. Sfinansowanie organizacji pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży – 200.000 zł.
8. Sfinansowanie dyżurów specjalistów w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym dla osób z rodzin, w których występuje problem uzależnienia od alkoholu i przemocy domowej – 6.000 zł.

**§ 4390 Zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii – 7.200 zł.**

1. Opłata za wydanie opinii przez biegłego psychologa i psychiatrę, w przedmiocie uzależnienia od alkoholu – 7.200 zł.

**§ 4410 Podróże służbowe krajowe – 1.500 zł.**

1. Opłaty za wyjazdy na szkolenia, konferencje, spotkania tematyczne oraz kontrole jednostek i organizacji świadczących usługi w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień – 1.500 zł.

**§ 4610 Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego – 1.000 zł.**

1. Opłaty sądowe od wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie leczenia odwykowego - 1.000 zł.

**§ 4700 Szkolenie pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej – 2.500 zł.**

1. Opłaty za szkolenia z zakresu profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemocy – 2.500 zł.

**Preliminarz  
Dochodów i Wydatków na 2020 r.  
w części dotyczącej zwalczania narkomanii**

**I. Dochody:**

Dział 756 rozdz. 75618 § 0480 – **650.000 zł.**

Dochody z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

**II. Wydatki**

Dział 851 rozdz. 85153 „Zwalczanie Narkomanii” – **40.000 zł.**

Wydatki na przeciwdziałanie narkomanii.

**§ 4110 Składki na ubezpieczenie społeczne – 150 zł.**

**§ 4120 Składki na fundusz pracy – 70 zł.**

**§ 4170 Wynagrodzenia bezosobowe – 2.000 zł.**

1. Opłaty za realizację programów, zajęć profilaktycznych, spektakli i innych form edukacyjno-profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i rodziców oraz programów szkoleniowych dla przedstawicieli wybranych profesji - 2.000 zł.

**§ 4190 Nagrody konkursowe – 3.000 zł.**

1. Zakup nagród na organizowane festyny, imprezy, konkursy promujące zdrowy i bezpieczny styl życia oraz inne działania profilaktyczno-edukacyjne – 3.000 zł.

**§ 4210 Zakup materiałów i wyposażenia – 3.000 zł.**

1. Zakup literatury do realizowanych w szkołach programów profilaktycznych, czasopism, książek i innych materiałów z przeznaczeniem dla jednostek realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii – 2.000 zł.
2. Zakup materiałów na organizowane festyny, imprezy, kampanie edukacyjne oraz konkursy i inne działania z zakresu profilaktyki, promocji zdrowego stylu życia i przeciwdziałania narkomanii – 1.000 zł.

**§ 4220 Zakup środków żywności - 1.000 zł.**

1. Zakup artykułów spożywczych na organizowane festyny, imprezy oraz konkursy i inne działania z zakresu profilaktyki, promocji zdrowego stylu życia i przeciwdziałania narkomanii – 1.000 zł.

**§ 4300 Zakup usług pozostałych – 28.280 zł.**

1. Opłaty za szkolenia pedagogów, personelu medycznego, członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, osób zajmujących się pracą z osobami uzależnionymi od narkotyków oraz inne wydatki związane z realizacją programu – 3.000 zł.



2. Opłaty za spektakle, przedstawienia, wykłady, szkolenia i programy profilaktyczne dotyczące zdrowego stylu życia i przeciwdziałania narkomanii – 3.000 zł.
3. Sfinansowanie organizacji imprez, festynów, wycieczek, kampanii edukacyjnych, koncertów oraz innych form edukacyjno-profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych (opłata zespołów muzycznych, programów i innych kosztów) – 20.280 zł.
4. Sfinansowanie różnych form terapii dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od środków psychoaktywnych oraz współuzależnionych – 2.000 zł.

**§ 4410 Podróże służbowe krajowe – 1.500 zł**

1. Opłaty za wyjazdy na szkolenia, konferencje, spotkania tematyczne oraz kontrole jednostek i organizacji świadczących usługi w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień – 1.500 zł.

**§ 4700 Szkolenie pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej – 1.000 zł**

1. Opłaty za szkolenia z zakresu przeciwdziałania narkomanii – 1.000 zł.